

Iako suđenje u predmetu TEŠ6 tek počinje, na dnevni red dolazi konačni račun za sve neregularnosti i zablude u jednom od najvećih skandala u nezavisnoj Sloveniji.

Šest godina nakon početka rada šestog bloka termoelektrane Šoštanj, konačno je jasno da se radi o neprofitabilnom projektu koji će imati nesagledive posledice. Ne samo u lokalnom okruženju, već u čitavoj zemlji. Među onima koji nose najveću odgovornost za to je Matej Lahovnik, sadašnji šef vladine savetodavne grupe i tvorac mera za pomoć privredi.

Termoelektrana Šoštanj (TEŠ) i Rudnik uglja Velenje su pred konačnim finansijskim kolapsom.

To otkrivaju poslovne projekcije s kojima Holding Slovenske elektrarne (HSE), vlasnik obe kompanije, traži pomoć države za njihovo rešavanje.

Dokument je pripremio za Slovenački državni holding (SDH), krovni upravnik državne imovine, i pokušao da ga sakrije od javnosti.

HSE je na nekoliko pitanja Necenzurirano.si o projekcijama odgovorio samo objašnjenjem da su „informisali predstavnike vlasnika o različitim scenarijima za rešavanje situacije izazvane izuzetno negativnim trendovima u kretanju cena električne energije iz termo sektora, koji su rezultat izuzetnog rasta kvota za emisiju“.

Gubitak TEŠ pola milijarde evra ove godine?

Nedavno se u Sloveniji raspravljalo o tome treba li TEŠ zatvoriti 2033. godine ili kasnije. Iz projekcija je jasno da bi se to moglo dogoditi mnogo ranije. Zbog neisplativosti šestog bloka, vrednost TEŠ-a je prošle godine, na osnovu procene vrednosti u bilansu, smanjena za više od jedne četvrtine, odnosno 243 miliona evra. Sada su utvrdili da bi trebalo umanjiti imovinu za preostalih 650 miliona evra. To bi značilo da će vrednost imovine kompanije biti nula.

Uključujući šesti blok, koji je koštao više od 1,4 milijarde evra.

Nakon umanjenja vrednosti, TEŠ bi ove godine mogao ostvariti rekordan neto gubitak od 560 miliona evra. U ovom slučaju, bio bi nelikvidan na kraju meseca.

HSE, kao njegov vlasnik, imao bi dve mogućnosti: da obezbedi sveži kapital ili da otpiše veliki deo dugova prema međunarodnim bankama. A za njih su izdate državne garancije.

Jedina alternativa je stečaj.

Čak i ako TEŠ sačeka sa smanjenjem, za to ima najviše tri godine, jasno je iz projekcija. Već 2024. godine nepokriveni gubitak iz prethodnih godina premašiće polovinu osnovnog kapitala TEŠ-a. Tada će vrednost njegove imovine takođe biti niža od obaveza, a kompanija će definitivno biti nesolventna.

Ali još veći problem predstavljaju trenutne operacije. Prema projekcijama, TEŠ-u će najkasnije na proleće sledeće godine ponestati novca za isplatu plata i drugih tekućih obaveza. Sledeće godine poslovaće sa negativnim novčanim tokom od najmanje 20 miliona

evra.

Iako je TEŠ letos podigo cene toplotne energije kojom greje Šalešku kotlinu za trećinu, uz protivljenje lokalne zajednice, ovo očigledno neće pomoći. Očekuje se da će tržišne cene električne energije ponovo pasti nakon 2022. godine. U isto vreme, cene kvota za emisiju CO₂, koje plaćaju veliki zagađivači, ostaće visoke.

Samo u 2022. godini očekuje se da TEŠ ostvari solidnih 40 miliona evra tekućih gubitaka. Problemi TEŠ-a takođe vuku Premogovnik Velenje u finansijski ponor, jer je elektrana jedini kupac lignita koji kopaju velenjski rudari. Premogovnik, koji zapošljava 1.160 ljudi na nivou matične kompanije, već sada nema novca za otplatu 20 miliona kredita uzetog od TEŠ-a. U svojim poslovnim projekcijama prikazuje više od 100 miliona evra dugoročnog negativnog novčanog toka, a 2023. godine se očekuje da njegove obaveze premaše vrednost imovine i kapitala.

Zbog obaveza prema životnoj sredini, nastavak rada termo jedinice finansijski je neodrživ, napominje HSE. U dokumentu se naglašava da više nije moguće koristiti koncept funkcionalnog preduzeća pri planiranju budućeg poslovanja TEŠ-a i rudnika uglja. To je računovodstveni pojam koji govori da li je kompanija u stanju da preživi narednih 12 meseci.

Energetska „slaba banka“

HSE, na čelu sa Viktorom Vračarom, zato poziva državu u pomoć. Prema informacijama Nezenzurirano.si, već neko vreme intenzivno lobira za podelu TEŠ-a i Premogovnika Velenje na posebna preduzeća koje bi bila u direktnom vlasništvu države, ostavljajući samo zdrava jezgra dve kompanije u rukama HSE-a.

To je koncept koji je država 2013. koristila za sanaciju svojih banaka. Njihove dugove prenela je na novoosnovano Društvo za upravljanje bankovnim potraživanjima (DUTB), poznatije kao „slaba banka“.

Rad energetske „slabe banke“ osigurala bi država, za šta bi joj bilo potrebno zeleno svetlo Evropske komisije.

Dokument otkriva da bi zahev za odobrenje pomoći mogao biti opravdan uslugama od opšteg ekonomskog interesa koje pružaju TEŠ i Premogovnik Velenje.

Druga opcija bila bi mehanizam kapaciteta prema kojem države članice mogu finansirati obezbeđivanje strateških rezervi energije. HSE-u će takođe biti potrebna pomoć za finansiranje zatvaranja rudnika uglja.

„Razmatramo mogućnost konkurisanja za državnu pomoć, ali ne i bankrot“, saopštava HSE. Međutim, u dokumentu se među mogućim daljim merama za TEŠ i rudnik uglja navodi i njihov bankrot.

Druge opcije uključuju privremeno gašenje, prinudno poravnanje za koje HSE procenjuje da

ne bi predstavljalo dugoročno rešenje za dve kompanije, dokapitalizaciju HSE-a ili obezbeđivanje novca iz spoljnih izvora finansiranja: fondova EU, fondova za klimatske promene, modernizacionih ili inovacionih fondova ...

Sve ovo predstavlja veliki problem za pet ključnih ljudi aktuelne slovenačke vlade:

1) Za ministra finansija Andreja Šircelja, koji će barem zvanično odlučiti na koji način država uopšte može pomoći HSE-u. TEŠ već krši finansijske obaveze prema sporazumu sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) o finansiranju projekta TEŠ6. Izveštaj Revizorskog suda o prošlogodišnjem budžetu pokazuje da je država poslednjeg dana prošle godine imala još 358 miliona evra garancija TEŠ-u. Ako elektrana ne može da otplati ove obaveze, moraće država.

2) Za ministra infrastrukture Jerneja Vrtovca, koji je nadležan za energetiku. Moraće da odluči o produžetku koncesije za rad rudnika uglja Velenje, koja ističe u januaru naredne godine. Za to su se u Velenju već prijavili do 2042. godine. U Velenju bi se godišnje vadilo između 2,8 i 3,3 miliona tona uglja. Da je ministarstvo upoznato sa finansijskim problemima TEŠ-a, jasno je iz izjave načelnika direkcije za energetiku Hinka Šolinca, koji je u maju „bio zabrinut da će biti zaustavljena mnogo ranije od scenarija u nacrtu strategije izlaska iz uglja“. Pomenuo je 2024. godinu.

3) Za premijera Janeza Janšu, čija prva vlada dala je zeleno svetlo za projekat TEŠ6 2006-2008. godine, a pod njegovom drugom vladom 2012. elektrana je dobila državne garancije.

4) Za ministra ekologije Andreja Vizjaka, koji je vodio Ministarstvo ekonomije tokom pripreme projekta TEŠ6 i izdao energetska dozvolu novoj jedinici.

5) Za Mateja Lahovnika, šefa vladine savetodavne grupe za Covid mere. Prema nalazima parlamentarne istražne komisije, Lahovnik je među politički najodgovornijim za projekat TEŠ6. On je bio na čelu Ministarstva ekonomije u vreme kada je HSE 2009. godine aktivirao ugovor sa francuskim dobavljačem Alstomom o opremi za TEŠ6. To je bilo izuzetno štetno za TEŠ, zbog čega je HSE podneo tužbu protiv dobavljača pred arbitražnim sudom u Beču. General Electric, pravni naslednik Alstoma, i HSE postigli su nagodbu vrednu 261 miliona evra ove godine, pri čemu je HSE već primio polovinu iznosa.

Ko će priznati krivicu?

U junu ove godine, 11 godina nakon prvih krivičnih istraga, konačno je počelo suđenje u slučaju TEŠ6 protiv jedanaest optuženih. Njih predvodi bivši direktor elektrane Uroš Rotnik, koji se nije izjasnio o krivici. Tužilaštvo ga tereti za dva krivična dela - zloupotreba službenog položaja i pranje novca. Niko od preostalih okrivljenih do sada se nije izjasnio krivim - sa izuzetkom General Electric-a, koji je to učinio u

sporazumu o poravnanju.

Glavna meta tužilaštva i prvooptuženi je Uroš Rotnik, koji je držao ključne poluge u rukama projekta TEŠ6. U njegovom posedu otkrivena je i imovina neobjašnjenog porekla.

Kao što je poznato, cena projekta je porasla na 1,41 milijardu evra zbog lošeg upravljanja, iako je prvobitno trebalo da iznosi 650 miliona evra. Ovo je jedna od najobimnijih optužnica u Sloveniji, jer ima 1.332 stranice i 43.000 priloga. Optuženima preti do 20 godina zatvora, a slučaj će zastareti 2028. godine.

Izvor: necenzurirano.rs